

De Wulp

Dit artikel is eerder gepubliceerd in kwartaalblad nr. 101 van stichting Het Drentse Landschap.

Tekst

Bert Dijkstra

De Wulp is een forse steltloper met een lange kromme snavel. Hij kan tot zestig centimeter groot worden en een kilo zwaar zijn. De Nederlandse naam en streeknamen zijn vooral gebaseerd op de geluiden die de Wulp maakt. Aanvankelijk heette de vogel Welp, gebaseerd op de gelijkenis met de roep van een jong hondje. In Drenthe gaan ook de namen Wilp en Heidetuter rond. Helaas horen we de "Wilp" steeds minder vaak, vandaar dat diverse organisaties de soort dit broedseizoen onder de loep nemen.

Ooit was de Wulp een typische broedvogel van heide- en hoogveengebieden. Op plekken waar deze gebieden werden omgezet naar cultuurgrond bleef de Wulp trouw aan zijn plek en ontwikkelde zich tot boerenlandvogel. Toch bleef het grootste deel van de populatie gehuisvest op de oorspronkelijke broedterreinen. Daar is vanaf de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw verandering in gekomen. Langzaam liepen natuurgebieden leeg en manifesteerde de Wulp zich steeds meer als broedvogel van agrarische gebieden. Opmerkelijk, want veel andere steltlopers begonnen hier juist af te nemen. Tegen de stroom van landbouwintensivering in, werd de Wulp een boerenlandvogel in opkomst.

Jodelgeluiden

Deze ogenschijnlijk succesvolle overstap naar het agrarisch gebied zorgde aanvan-

kelijk voor een sterke populatiegroei in Drenthe tot 1500-2400 paren in de topjaren. Het succes bleek van korte duur. De afgelopen twintig jaar kelderde de stand naar 500-800 paren! Op de Drentse heide is de soort nagenoeg verdwenen. Deze ontwikkeling staat niet op zichzelf. De Wulp komt de bedenkelijke eer toe te prijken op zowel de Nederlandse, Europese als de Wereld Rode Lijst. Hoe lang kunnen we nog naar die prachtige jodelgeluiden in het voorjaar luisteren? Als de achteruitgang in dit tempo doorzet, is de Wulp over tien jaar een zeldzame verschijning. In Drenthe kunt u op verschillende plekken nog van deze vogel genieten. De grootste kans heeft u ten zuiden van Hoogeveen in de beekdalen van de Oude Vaart en het Drostendiep. De dichtheden kunnen zich hier nog steeds meten met de betere gebieden binnen Europa.

Ecologische val

Het verdwijnen uit heide- en hoogveengebieden staat waarschijnlijk in verband met voedseltekort als gevolg van sterke vermindering van insecten en bodemdieren door onder meer stikstofdepositie en predatie. Aanvankelijk leken de marges in de agrarische gebieden voldoende om genoeg jongen op de wieken te krijgen. Inmiddels is dat niet meer het geval, want

ook hier is het insectenaanbod en het bodemleven de laatste decennia sterk ingeboet.

Wulpen starten de eileg in de loop van april en doen er vier weken over om de eieren uit te broeden. De kans is groot dat ze in die periode met landbewerkingen te maken krijgen. Met name tijdens het grootschalig maaien van gras in de eerste helft van mei schuilt het grootste gevaar. Tel daarbij het populatieherstel van grondpredatoren op en de kans op succes is klein. De weinige kuikens die uit het ei kruipen, moeten vervolgens ruim vier weken hun kostje bij elkaar weten te scharrelen en gevaren ontlopen. In een landschap met gebrek aan insecten en dekking valt dit niet mee. Hiermee lijkt de Wulp in een ecologische val te zijn gelopen.

Nestbescherming

In Drenthe werken diverse weidevogelgroepen samen met boeren om nesten van Wulpen te beschermen. Eenvoudig is dit niet, want Wulpen gedragen zich in de nestfase onopvallend en leggen hun eieren in wat hogere vegetaties. Daar staat tegenover dat ze erg honkvast zijn; het nest is vaak jarenlang op hetzelfde perceel te vinden. Bij actieve nestbescherming kan het alsnog misgaan, zeker als om nesten heen wordt gemaaid. Deze nesten zijn dan extra kwetsbaar voor predatie omdat ze opvallen. In samenwerking met Kenniscentrum Akkervogels heeft Landschapsbeheer Drenthe in 2018 een proef uitgevoerd waarbij nesten werden beschermd met een elektrisch raster om predatoren zoals de Vos te weren. Het experiment in 2018 liet zien dat dit goed werkte. Drentse weidevogelbeschermers reageren enthousiast op de eenvoud van de maatregel en het verhoogde broedsucces. Hiermee is er voor één potentieel probleem een oplossing voorhanden.

Nader onderzoek

De jongen afkomstig van uitgerasterde nesten zijn gevolgd en hieruit is gebleken dat slechts twee paartjes vliegvlugge jongen kregen. Is hier sprake van een tekort aan voedselrijk en veilig kuikenhabitat? Om te ontdekken waar de schoen precies wringt, zijn Landschapsbeheer Drenthe en Kenniscentrum Akkervogels voornemens om hier in 2019 en 2020 onderzoek naar te doen. Vanuit het Plan van Aanpak van de Provincie gebeurt er uiteraard nog meer om de weide- en akkervogels in Drenthe te beschermen. De Wulp profiteert ook van deze activiteiten. Daarnaast heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland 2019 uitgeroepen tot het Jaar van de Wulp. Hierbij worden onder andere gegevens van de afgelopen decennia geanalyseerd om een overzicht te krijgen van hoe de populatie zich heeft ontwikkeld en welke factoren daarop van invloed zijn. Hopelijk weten we straks beter hoe we de Wulp een veilig biotoop kunnen bieden.

HELP MEE!

Om de Wulp en andere weide- en akkervogels goed te kunnen beschermen zijn vrijwilligers nodig. In Drenthe zijn ruim 30 zelfstandige weidevogelgroepen actief. Wilt u zich bij dit netwerk aansluiten? Neem dan contact op met Landschapsbeheer Drenthe.

Het werk van Landschapsbeheer Drenthe wordt mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe, Drentse gemeenten en de Nationale Postcode Loterij.